

Kinnitan
Karmen Selter
Kehtna KHK direktor
/digiallkiri/

Bussijuhi kiirendatud ametikoolitus

Õppekava nimetus: Bussijuhi kiirendatud ametikoolitus
Õppekavarühma nimetus: Transporditeenused
Õppekava koostamise alus: Autoveoseadus § 36 lõige 7 Täiskasvanute koolituse seadus MTM määrus nr 29 „Autojuhi ameti- ja täienduskoolituse kord, koolituse õppekavad, nõuded autojuhi koolituse korraldamise õppekavale ja õppekava koostamisele, nõuded autojuhi teadmiste ja oskustele ning pädevustunnistuse vorm ¹ “
Koolitaja: Kehtna Kutsehariduskeskus
Sihtrühm: Bussijuhid, kes soovivad alustada töötamist kutseliste juhtidena
Eesmärk: Kutselisele bussijuhile vajalike teadmiste, oskuste omandamine ning ettevalmistus iseseisvaks tööks
Õppe sisu: Õppekava läbinu vastab veoautojuhi teadmiste, oskuste ja käitumise kvalifikatsiooninõuetele, mis on esitatud MKM määruse nr 29 paragrahvides 9 ja 10.
Koolituse maht: 140 õppetundi, millest vähemalt 10 õppetundi on sõiduõpet ja 40% õppepraktikat
Õpingute alustamise tingimused: <ol style="list-style-type: none">1) vastu võetakse Euroopa Liidu kodanik, kes omab Eestis alalist elukohta või isik, kellel on tähtajaline elamisõigus või -luba, pikaajalise elaniku elamisluba või alaline elamisõigus või isik, kes töötab vedaja juures töölepingu alusel2) omab D-kategooria mootorsõidukijuhi juhiluba, mis on väljastatud hiljem, kui 10.09.20083) taotleb esmakordselt ametikoolituse pädevustunnistust Ametikoolituse võib läbi viia ühendkoolitusena, kus veoautojuhi kiirendatud ametikoolitusele lisandub D-kategooria autojuhi koolituse maht. Ühendkoolituses õppija vanus peab vastama asjaomase mootorsõiduki kategooria juhtimisõiguse saamise vanuse alammäärale ja omab B-kategooria mootorsõiduki juhtimisõigust. Ühendkoolituse raames

taotletava kategooria mootorsõidukijuhi koolitus toimub vastavalt liikluseaduses sätestatud mootorsõidukijuhi ettevalmistamise tingimustele ja korrale ning kooli õppekavale.

Kiirendatud ametikoolitusel osalemiseks esitab isik koolitajale:

- 1) juhiloa
- 2) isikut tõendava dokumendi
- 3) ühendkoolituse korral õpitava kategooria mootorsõidukijuhi tervisetõendi

Õppevormid:

Teoriaõpe (loeng, praktikum), sõiduõpe, praktika ettevõttes, iseseisev õpe

Lektorid:

- 1) valdavad õpetatava õppeaine aluseid;
- 2) omavad kõrgharidust või üldkeskharidusel põhinevat keskeriharidust;
- 3) omavad vähemalt üheaastast õppeaine profiilile sobivat töötamise või õpetamise kogemust viimase kümne aasta jooksul;
- 4) on viimase viie aasta jooksul osalenud õpetatavas valdkonnas erialasel täienduskoolitusel kestusega vähemalt kuus akadeemilist tundi;
- 5) autovedude korralduse lektor on viie aasta jooksul osalenud ülikoolis või rakenduskõrgkoolis erialasel täienduskoolitusel kestusega vähemalt 26 akadeemilist tundi.

Koolituse läbiviimisesse võidakse kaasata eeltoodud nõuetele mittevastavat spetsialisti lähtuvalt õppekavas oleva õppeaine eesmärgist.

Õppematerjalide loend:

Liikluseadus

Autoveoseadus

Liikluskindlustuse seadus

MKM määrus nr 29 „Autojuhi ameti- ja täienduskoolituse kord, koolituse õppekavad, nõuded autojuhi koolituse korraldamise õppekavale ja õppekava koostamisele, nõuded autojuhi teadmiste ja oskustele ning pädevustunnistuse vorm¹“

MKM määrus 42 „Mootorsõiduki ja selle haagise tehnonõuded ning nõuded varustusele“

Sõiduõppel kasutatava veoauto kasutusjuhend

Lektorite poolt ettevalmistatud esitlused

Õppeklass, õppesõiduk ja õppeväljak:

Õppeklass, sõiduõppel kasutatav veoauto ja õppeväljak vastavad MKM määruses nr 54 „Nõuded mootorsõidukijuhi koolitaja õppevahenditele, õppeväljakutele ja õppesõidukitele“ esitatud nõuetele

Nõuded õpingute lõpetamiseks:

Ametikoolitus lõpeb teoreetiliste teadmiste ja praktiliste tööde eksamiga

Väljastatavad dokumendid:

Koolitaja esitab asjaomasel Transpordiameti veebikeskkonnas autenditult hiljemalt üks päev pärast eksami toimumist õppekava läbinud ja eksami sooritanud isikuteksamiprotokolli

Õppetöö korralduslikud alused:

1. Teooria- ja sõiduõppe ning õppepraktika tunni kestus on 45 minutit.
2. Ühel õppepäeval ei tohi toimuda rohkem kui üheksa õppetundi ja seitsme päeva jooksul rohkem kui 45 õppetundi.
3. Teooriaõppel kasutatakse aktiveerivat loenguvormi, rühmatööd ja/või praktikumi.
4. Iseseisev õpe on täiendav teooria õpe, mis ei kuulu kohustuslike teooria tundide hulka ning mille teemad ja mahud määrab koolitaja vajadusel.
5. Sõiduõpe toimub sama kategooria sõidukiga, mille osas pädevust omandatakse.
6. Sõiduõppel, mis toimub koolitaja sõidukiga ja viib läbi vastava kategooria juhtimisõigust omav lektor, tohib õpetada korraga ainult ühte õpilast.
7. Sõiduõppe tundide alguse ja koha lepib õpilane lektoriga eelnevalt kokku lektorile sobivaks ajaks.
8. Sõiduõppel peab õpilasel kaasas olema kooli poolt väljastatud õpingukaart ja isikut tõendav dokument. Lektor täidab õpingukaardi asjakohaselt, sealhulgas iga sõiduõppe tunni lõpus märgib lektor õpingukaardile hinnangu õpilase oskuste kohta ning sissekannete õigsust kinnitavad õpilane ja õpetaja oma allkirjaga.
9. Sõiduõppel arendatakse eelkõige ohutusnõuetel põhineva säästliku sõidu oskust, sõiduki valitsemist erinevates teoludes, vahelduvates ilmastikutingimustes valge ja pimedal ajal ning oskust vähendada kütusekulu.
10. Kokkulepitud sõiduõppe tunnist mitteosalemisest on õpilane kohustatud teatama lektorile vähemalt 24 tundi ette.
11. Saavutamaks paremaid õpiväljundeid on lektoril õigus, arvestades tunni kulgu ja õpilase aktiivsust tunnis, kõrvale kalduda konkreetse tunni teemast jäädes kogu õppekavas käsitlemist leidvate teemade piiridesse tingimusel, et kogu õppekava teemad on läbitud ettenähtud mahus.
12. Koolitaja võib arvestada isiku poolt koolitaja või mõne teise koolitaja juures eelnevalt läbitud õppeainega ja sellest tulenevalt vähendada ametikoolituse mahtu. Arvesse võetak õppeaine ei tohi olla läbitud rohkem kui viis aastat enne ametikoolituse algust.
13. Õppepraktika, mis toimub õppekursuse ajal, sooritab õpilane kooskõlastatult koolitajaga praktikaettevõtja juures, kes omab tasulise reisijateveo tegevusluba. Praktika läbimise kohta tuleb õpilasel täita praktikapäevikut.
14. Ametikoolitus lõpeb teoreetiliste teadmiste ja praktilise töö eksamiga, mille eesmärgiks on selgitada objektiivselt välja õppija teadmised, oskused ja hoiakud töötamiseks iseseisvalt kutselise bussijuhina.
15. Eksami võtab vastuksamikomisjon, mille koosseisu määrab koolitaja ametikoolituse lektoritest. Eksamikomisjoni koosseisu peab koolitaja kutsuma lisaks autovedajate ametiliitude, transporditöötajate ametiühingu ja Transpordiameti esindaja. Eksamil rakendatakse hindamissüsteemi põhimõttel – „sooritas”, „ei sooritanud”.
16. Peale teoreetiliste teadmiste ja praktilise töö eksami edukat sooritamist tekib isikul õigus saada Transpordiametist pädevustunnistus või vastav kirje juhiloale.

Bussijuhi kiirendatud ametikoolituse struktuur, õppemahud ja lektorid

Jk. nr.	Teema nimetus	Tunnid				Lektorid
		Loeng	Praktikum	Praktika	Kokku	
1.	Autovedude korraldus	8			8	A. Kuivkaev Ü.Kannelmäe
2.	Transpordi infrastruktuuri arengusuunad	4			4	Ü. Kannelmäe T. Reino
3.	Bussijuhi õigused, kohustused ja vastutus. Kindlustused	6			6	A. Kuivkaev T. Reino
4.	Bussijuhi amet	4	8		12	A. Kuivkaev T. Reino
5.	Ökonoomsed ja keskkonnasõbralikud bussid	6	8		14	A. Kuivkaev M. Reino
6.	Bussijuhi digipädevus		6		6	G. Metsma M.Reino
7.	Liiklusreeglid kaitsliku sõidustiili kujundamiseks	4			4	M. Reino T. Reino
8.	Liikluspsühholoogia ja -ohutus	4			4	M. Reino T. Reino
9.	Praktika ettevõttes			56	56	Ü. Kannelmäe Ü. Randmaa
10.	Praktika kaitsmine	8			8	T. Reino A. Kuivkaev Ü. Kannelmäe
11.	Sõiduõpe			10	10	M. Reino A. Klandorf
12.	Ametikoolituse eksam	2	6		8	Komisjon
	Kokku	46	28	66	140	

Bussijuhi kiirendatud ametikoolituse teemade õpiväljundid

1. Autovedude korraldus

Õpilane teab:

- 1) kasutajakeskse ja inimsõbraliku transpordi olemust rohepöörde valguses
- 2) autovedude olemust, partnerite ja kontaktisikute erinevaid nõudmisi ja ootusi, autovedude tähtsust vedude üldises mahus, autoveo liikide iseärasusi riigisisel, rahvusvahelisel, oma kulul korraldataval veol ja veol tasu eest ning autovedudel kasutatavaid ettevõtlusvorme ja nende erisusi
- 3) autoveo tegevusalale juurdepääsu ning tegevusalal tegutsemise nõudeid
- 4) välislepinguid ning neist tulenevaid piiranguid, vedaja vastutust autoveo korraldamisel ja veolubade süsteemi

- 5) logistika ja transpordiökonomika aluseid
- 6) sõitjate vedudel valitsevaid ohte ning ohu ennetamise põhimõtteid
- 7) järelevalveametite õigusi ja tehnoloogilise läbiviimise nõudeid
- 8) bussijuhi koolituse, lähetamise ning sõidu- ja puhkeaja planeerimise ja arvestamise valdkonnaga seonduvaid nõudeid
- 9) sõitjateveo korraldust reguleerivaid õigusakte, erinevaid veoliike, sõitjateveol nõutavaid dokumente, nende tähendust ja täitmist bussijuhile vajalikus ulatuses
- 10) liiniveo korraldamise põhimõtteid ja nõudeid, nõutud dokumente, liinivedude korraldamise pädevaid asutusi ning avaliku teenindamise lepingu alusel korraldatava liiniveo erisusi
- 11) rahvusvahelisel veol sõitjatelt nõutud dokumente, piiriületuse protseduure ning erisusi võrreldes Euroopa Liidu ja kolmandate riikidega ning tegevusi piiriületuseks vajalike dokumentide puudumisel
- 12) liinivedudel rakendatavaid sõiduõiguse ning sõidusoodustuste põhimõtteid
- 13) pagasi- ja saadetiseveo korda, nõudeid pagasi paigutamisele ning lubatud sisule ja mõõtmetele
- 14) puudega ja piiratud liikumisvõimega isikute teenindamisele kehtivaid nõudeid ning selliste isikute teenindamise erisusi
- 15) bussijuhi ja sõitjate õigusi ning kohustusi.

Õpilane oskab:

- 1) kasutada bussijuhi töös vajalikul tasemel mehaanilise ja digitaalse andmesalvestusega sõidumeerikut, salvestada sõidumeerikus nõutavaid andmeid, teha digitaalse andmesalvestusega sõidumeerikust väljatrükke ja sisestada sellesse vajalikke andmeid ning kanda sõidumeeriku salvestuslehele või väljatrükile käsitsi kandeid
- 2) kasutada teekonna planeerimiseks ja valimiseks kaarte ning tehnilisi vahendeid, lugeda kaartidel ja tehnilistes vahendites kasutatavaid tähiseid ja tingmärke
- 3) sõitjateveo korraldust reguleerivaid õigusakte, erinevaid veoliike, sõitjateveol nõutavaid dokumente, nende tähendust ja täitmist bussijuhile vajalikus ulatuses
- 4) liiniveo korraldamise põhimõtteid ja nõudeid, nõutud dokumente, liinivedude korraldamise pädevaid asutusi ning avaliku teenindamise lepingu alusel korraldatava liiniveo erisusi;
- 5) rahvusvahelisel veol sõitjatelt nõutud dokumente, piiriületuse protseduure ning erisusi võrreldes Euroopa Liidu ja kolmandate riikidega ning tegevusi piiriületuseks vajalike dokumentide puudumisel
- 6) liinivedudel rakendatavaid sõiduõiguse ning sõidusoodustuste põhimõtteid
- 7) pagasi- ja saadetiseveo korda, nõudeid pagasi paigutamisele ning lubatud sisule ja mõõtmetele
- 8) puudega ja piiratud liikumisvõimega isikute teenindamisele kehtivaid nõudeid ning selliste isikute teenindamise erisusi

2. Transpordi infrastruktuuri arengusuunad

Õpilane teab:

- 1) kaasaegset transpordi infrastruktuuri ja selle arengu suundasid
- 2) kasutajakeskse ja inimsõbralik transpordi olemust
- 3) transpordi konkurentsivõime parandamise võimalusi

Õpilane oskab:

- 1) selgitada transpordiliikide vahelise osakaalu muutumisi rohepöörde valguses

3. Bussijuhi õigused, kohustused ja vastutus. Kindlustused.

Õpilane teab:

- 1) töölepingu ja muu võlaõigusliku lepingu alusel töötamise nõudeid, poolte õigusi ja kohustusi, erinevat tüüpi lepingute sõlmimist, muutmist, lõpetamist, tööaja ja -tasu arvutamise erisusi, kinnipeetavaid makse ning võimalikke hüvesid
- 2) autojuhi tsiviil- ning karistusõigusliku vastutusega seonduvaid nõudeid bussijuhile vajalikus mahus ning bussijuhi rikkumiste mõju vedaja tegevusele
- 3) tööohutuse ja töökaitsesega seotud poolte õigusi, kohustusi ja vastutust
- 4) bussijuhi ja sõitjate õigusi ning kohustusi
- 5) reisijatevedudel kasutatavaid kindlustusi.

4. Bussijuhi amet

Õpilane teab:

- 1) tööõnnetuse põhjuseid teel, laadimisel ja sõiduki hooldamisel, riskitegureid, tööõnnetusega seotud lisaohte, tööõnnetuse ennetamise põhimõtteid ning vajalikke tegevusi õnnetuse toimumisel
- 2) bussijuhi terviseriski põhjuseid, sealhulgas stress, müra, vibratsioon, saastatud õhk, pikka aega istumine, töö- ja puhkeaja nõuete eiramine, tavatud tööajad, muutuvad ilmastikutingimused
- 3) bussijuhi töökoha ergonoomiat ja valedest töövõtetest tulenevaid ohte.

Õpilane oskab:

- 1) ennetada ja ära hoida autovedudel valitsevaid ohte, sealhulgas kuritegevust ning ebaseaduslike sissereändajate vedu
- 2) koostada tööõiguse valdkonnaga ja oma ametialaga seonduvad avaldusi ja dokumente
- 3) käituda õigesti tööõnnetuse korral, ennetada õnnetusest tulenevalt lisaohu, kutsuda abi
- 4) rakendada bussijuhi töökoha ergonoomia põhimõtteid ning õigeid töövõtteid
- 5) lahendada tüüpilisemaid probleemseid olukordi tellijate, järelevalve ja teiste bussijuhiga peamiselt kokku puutuvate isikutega.

5. Ökonoomsed ja keskkonnasõbralikud bussid

Õpilane teab:

- 1) busside tehnilise arengu suundasid parandamiseks nende ökonoomsust ja keskkonnasõbralikkust
- 2) bussi põhiagregaatide ja süsteemide tööpõhimõtteid, kasutamise piiranguid, sagedamini esinevaid rikkeid ning nende kõrvaldamise viise
- 3) bussi põhiagregaatidele, süsteemidele, varustusele ning sõidumeerikule ja kiiruspiirikule kehtestatud tehnonõudeid
- 4) bussi mõõtmetest tulenevaid ohte, eelkõige seoses vähekaitsitud liiklejatega.

Õpilane oskab:

- 1) kasutada bussi põhiagregaatide ja süsteemide nõuetekohaselt, optimaalselt ja rikkeid ennetavalt ning oskama arvestada nende kasutamise piiranguid
- 2) diagnoosida bussi põhiagregaatides ja süsteemides esinevaid rikkeid, leida rikete põhjused ning võimalusel neid kõrvaldada
- 3) valida ja monteerida nõuetekohaseid rehve sõltuvalt teekonnast, bussi massist, kiirusest ja otstarbest

- 4) hinnata bussi tehnonõuetele vastavust enne teeliiklusesse asumist.

6. Bussijuhi digipädevus

Õpilane oskab:

- 1) suhelda teistega, kasutades sobivaid digitehnoloogiaid, sh välksõnumeid (nt Messenger), e-posti, videokõnet
- 2) kasutada tekkida võivate probleemide lahendamiseks sobivaid digivahendeid ja võtteid
- 3) kaitsta oma privaatsust
- 4) kasutada bussijuhile nõutaval määral Word, Excel ja PowerPoint

Õpilane teab:

- 1) digikeskkonnas kehtivaid suhtlus- ja käitumisnorme
- 2) digikeskkonna võimalikke ohtusid.

7. Liiklusreeglid kaitsliku sõidustiili kujundamiseks

Õpilane teab:

- 1) sujuva, ohutu, riske vältiva ning keskkonda säästva sõiduviisi põhimõtteid
- 2) erinevates tee- ja ilmastikuoludes sõitmise põhimõtteid, ohutust mõjutavaid tegureid ning ohu ennetamise põhimõtteid
- 3) ametialal esinevaid peamisi liiklusõnnetuse põhjuseid, õnnetusega seotud lisaohte ning vajalikke tegevusi õnnetuse toimumisel.

Õpilane oskab:

- 1) ennetada enda ja teiste võimalike vigu
- 2) juhtida bussi ohutult, sujuvalt ja ökonoomselt ning rakendada õigeid juhtimisvõtteid
- 3) valitseda bussi ohutult erinevates tee- ja ilmastikuoludes
- 4) käituda õigesti liiklusõnnetuse korral, ennetada õnnetusest tulenevalt lisaohu, kutsuda abi, vormistada vajalikke dokumente
- 5) võtta arvesse bussi mõõtmetest tulenevaid ohtusid, eelkõige seoses vähekaitstud liiklejatega
- 6) ära tunda võimalikke ohtlike olukordi ning oskama käituda nendes olukordades.

8. Liikluspsühholoogia ja -ohutus

Õpilane teab:

- 1) bussijuhi tööks vajalikke põhiteadmisi liikluspsühholoogias ning bussijuhi tööd mõjutavaid tegureid, sealhulgas isiksuse eripärad, väsimus, stress, alkohol, narkootikumid, erinevad haigused
- 2) kuidas saab vältida liikluses ohuolukorda sattumist
- 3) suhtlemispsühholoogia ja suhtlemise põhialuseid ning klienditeeninduse põhimõtteid ja häid tavasid, tüüpilisemaid probleemseid olukordi liikluses, probleemsete olukordade lahendamise viise ja meetodeid.

Õpilane oskab:

- 1) oma käitumisega tõsta ettevõtte mainet, mõista bussijuhi ameti olemust, eesmärki, tegevus- või ametiala tavasid ja praktikat ning arvestada oma ametitegevuses partnerite ja klientidega suhtlemisel nende huvide ja õigustega
- 2) arvesse võtta tegureid, mis võivad avaldada mõju tema käitumisele juhina ning mõista erineva käitumisega kaasnevaid tagajärgi

- 3) hinnata ja endas arendada liikluskultuuri (olukorra ettenägemise võimet, arukust, otsustus- ja vastutusvõimet).

9. Praktika ettevõttes

Õpilane peab:

- 1) täitma praktika läbimise kohta praktikapäevikut, mis peab sisaldama järgmisi andmeid:
 - õppepraktika läbimise aeg ja koht
 - praktikaettevõtja nimi
 - praktikaettevõtja sõitjateveo veokorraldusjuhi ametipädevuse tunnistuse koopia
 - õppepraktika maht
 - õppepraktika käigus täidetud ülesannete kirjeldus
 - praktikaettevõtja sõitjateveo veokorraldusjuhi hinnang praktika läbimisele
 - praktikaettevõtja sõitjateveo veokorraldusjuhi, koolitaja esindaja ja õpilase allkiri.

Õpilane oskab:

- 1) vaadelda ja analüüsida bussijuhi töö praktilisi tegevusi ning siduda seda õpituga

10. Praktika kaitsmine

Praktika kaitsmise eesmärk on arendada õpilases esinemise ja suhtlemise oskust

Õpilane peab:

- 1) analüüsima praktika käigus saadud teadmisi ja kogemusi
- 2) analüüsi tulemustest koostama praktika lühikokkuvõtte
- 3) sooritama rühmakaaslastele ja lektoritele esitluse pikkusega 5-7min praktika kokkuvõttest olles eelnevalt esitluse vormistanud PowerPoindis
- 4) olema valmis vastama ettekande põhjal tekkida võivatele küsimustele

Õpilane oskab:

- 1) analüüsida ja hinnata rühmakaaslaste esitlusi
- 2) vajadusel esitada küsimusi rühmakaaslaste esitluste kohta

11. Sõiduõpe

Õpilane oskab:

- 1) rakendatakse praktikas säästliku ja kaitsliku sõidu ning liiklusohutuse põhimõtteid
- 2) juhtida bussi ohutult, sujuvalt ja ökonoomselt ning rakendada õigeid juhtimisvõtteid
- 3) ära tunda võimalikke ohtlikke olukordi ning oskama käituda nendes olukordades
- 4) arvesse võtta tegureid, mis võivad avaldada mõju tema käitumisele juhina ning mõista erineva käitumisega kaasnevat tagajärki
- 5) valitseda bussi viisil, kus keskkonnajalajalg oleks väiksem
- 6) kasutada talvistes teoludes täiendavaid ohutusvahendeid

12. Ametikoolituse eksam

Õpilane teab:

- 1) teoetiliste teadmiste eksamil vähemalt 70% ulatuses õigeid vastuseid viiekümnele valikvastustega küsimustele, mis hõlmavad kõiki õppekavas olevaid teemasid.

Õpilane oskab:

- 1) praktilise töö eksamil lahendada vähemalt kolme koolitaja poolt valitud bussijuhi tööga seonduvat praktilist ülesannet, millede teemad on järgmised:

- liiklusreeglid ja liikluspsühholoogia
- reisijateveo ohutus
- teekonna planeerimine ja tasu maksmine
- sõidumeeriku kasutamine
- bussijuhi tööohutus ja ergonoomia
- harjutused õppeväljakul või õigete juhtimisvõtete kasutamine liikluses
- bussi põhiagregaatide, süsteemide või varustuse kasutamine.

Koostaja: Tiit Reino
Kehtna KHK autokooli koordinaator
tiit.reino@kehtna.edu.ee